

1.6.2026

Julkisten ja hyvinvointialojen ammattiliitto JHL ry vetoaa, että kansanedustajana ette hyväksyisi HE eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi seuraavista syistä:

1. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaanotti yli 620 lausuntoa muutoksista hankintalakiin. Lakiluonnos oli lausuntokierroksella 15.1.–11.3.2025. Kaikki ministeriöt lausuiivat Suomen turvallisuuteen liittyvistä uhista ruokahuollossa, kyberturvallisuudessa, pienten kuntien taloudellisesta tulevaisuudesta ja julkisen talouden menojen kasvusta palvelujen markkinoilla pakkokilpailuttamisen takia.
<https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM014:00/2024> (kohdassa asiakirjat kaikkien tahojen lausunnot)
2. Suomen puolueet ovat parlamentaarisesti hyväksyneet ylimääräisen **velkajarrukäytännön** Euroopan Unionin velkajarrun lisäksi. Suomen julkisen talouden tasapainottaminen on tällä hetkellä herkässä tilassa. Mikäli eduskunta hyväksyy hankintalakiesityksen, sen on arvioitu eri laskelmilla (mm. Kuntaliitto) nostavan kuntien ja julkisen sektorin kuluja 600 miljoonaa ja jopa 3 miljardia;
<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2025/selvitys-hankintalain-uudistamisesta-satojen-miljoonien-kustannukset-kunnille-huoli>
3. Hankintalain eteneminen eduskunnassa uhkaa etenkin pienten kuntien palveluja. Julkisten palvelujen tasa-arvoa ei välttämättä voida taata;
<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2026/hankintalain-eteneminen-eduskunnassa-uhkaa-etenkin-pienten-kuntien-palveluja>
4. **Yritysjuridiikan professori Petri Kuoppamäki ja valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojanen** toteavat lausunnoissaan, että hankintalain uudistus ja etenkin sen ns. in house -yhtiöitä koskeva muutos on ongelmallinen perustuslain, kuntien itsehallinnon sekä taloudellisten vaikutusten arvioinnin kannalta.

Petri Kuoppamäen asiantuntijalausunto:

https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuoppam%C3%A4ki_Asiantuntijalausunto_Kuntaliitto_allekirjoitettu-pakattu.pdf

Tuomas Ojaseen asiantuntijalausunto:

https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Ojanen_Lausunto%20Kuntaliitolle%20hankintalain%2015%20C2%A7-n%20muutosehdotuksesta.pdf

5. **Perustuslakivaliokunnan antamassa lausunnossa talousvaliokunnalle on eriävä mielipide perusteluineen.** Seuraavat asiat ovat suoria lainauksia em. eriävän mielipiteen perusteluista: ”10 prosentin vähimmäisomistusvaatimuksesta perustuu hallitusohjelmaan, jonne kopioitiin kokoomuksen talouspoliittisesta Reilumman kilpailun Suomi-ohjelmasta kyseinen prosenttiraja. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella lakiehdotuksen in house-omistusraja ei perustu EU-oikeuteen tai tutkittuun tietoon.”

”Lakiesityksessä luodaan myös perusteetonta mielikuvaa siitä, että sidosyksiköt, jotka jo nyt hankkivat suuren osan palveluistaan markkinoilta, olisivat markkinahäiriköitä tai suuri joukko kuntia pyrkisi sidosyksiköillä kiertämään hankintalaissa asetettuja kilpailutusvelvoitteita. Tämä ei pidä paikkansa, koska Suomessa rajoitetaan sidosyksikköjen käyttöä enemmän kuin muualla EU-maissa.”

”Lakiluonnoksesta annettiin lähes 700 lausuntoa, jotka olivat lähes yksimielisesti esityksen tyrmääviä. Kysymys on tahoista, jotka käytännössä toimeenpanisivat lakimuutokset, kantaisivat siitä koituvat taloudelliset riskit ja vastaisivat lakisääteisistä tehtävistä. Myös kaikki ministeriöt ulkoministeriötä lukuun ottamatta lausuiivat esityksessä olevan huomattavia ongelmia.”

”Kuultavien enemmistön perusteltujen arviointien mukaan esityksellä olisi merkittäviä vaikutuksia perustuslain 121 §:ssä turvattuun kunnalliseen itsehallintoon sekä useisiin muihin perustuslailla suojattuihin perusoikeuksiin. Siksi tuomme esiin myös muita asiantuntijakuulemisissa esiin nostettuja perustuslaillisia ongelmia, jotka valiokunnan enemmistö jätti lausunnossaan vaille huomiota.”

”Perustuslain 121 § turvaa kuntalaisille oikeuden päättää kuntansa hallinnosta ja taloudesta. Tähän kunnallisen itsehallinnon ytimeen voidaan puuttua vain poikkeuksellisesti. Kuntia voidaan ohjata lainsäädännöllä, mutta sääntely ei saa heikentää kunnallisen itsehallinnon merkitystä.”

”Nyt kysymys on esityksestä, joka pakottaisi huomattavan osan kuntia tekemään ratkaisuja, jotka vaarantaisivat varsinkin pienten kuntien taloudet ja kyvyn tuottaa palveluja. Siksi puheena oleva esitys kohtelisi eri kokoisia kuntia ja siellä asuvia ihmisiä eri tavalla.”

”Sen sijaan puheena olevan esityksen arvioinnissa tavoitteena on edistää elinkeinovapauden toteutumista, joka puutteellistenkin vaikutusarvioiden mukaan jäisi parhaimmillaankin vähäiseksi. Sen

sijaan valtionvarainministeriön arvion mukaan kuntien edellytykset turvata esimerkiksi **sivistykselliset perusoikeudet heikkenisivät merkittävästi taloudellisen itsenäisyyden vaarantuessa.**”

”Käsityksemme mukaan nyt on käsillä täysin identtinen tilanne, jossa tavallisella lailla ollaan säättämässä kunnille velvoitteita, esittämättä hallituksen esityksessä riittäviä mittareita ilmeisistä vaikutuksista kunnan taloudelliseen itsehallintoon ja esittämättä niille kompensatiomekanismia. Esitystä ollaan toteuttamassa epätarkkojen laskelmien pohjalta pystymättä varmistumaan niiden kuntakohtaisista todellisista vaikutuksista kuntien taloudelliseen ja tosiasialliseen itsehallintoon. Edellä olevan perusteella ja toisin kuin valiokunnan enemmistö katsomme, että esitys loukkaa syvästi perustuslaista johdettua ns. rahoitusvastuun periaatetta.”

Perustuslakivaliokunnan lausunto hankintalaista talousvaliokunnalle; eriävä mielipide perusteluineen täältä:

<https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edktunnus/EDK-2026-AK-16177>

6. Keväällä lausunnolla olleen **valmiuslain** keskeinen huoli on se, miten sitoutetaan yksityiset hyödykkeiden tuottajat toimimaan Suomen yleisen edun mukaisesti, mikäli Suomea kohtaa kriisi tai jopa sota. Suuri huoli on myös Suomen kyberturvallisuudesta, koska mahdollinen uusi hankintalaki mahdollistaa tiukalla kilpailutuspakolla Suomen kyberturvallisuuden ulkoistamisen kansainvälisille pääomille. Suomen omavaraisuus kriittisissä toiminnoissa ja omavaraisuus mm. energiassa, vesihuollossa, ruoantuotannossa jne. on parasta puolustusta ja kokonaisturvallisuutta.
7. **Sinivalkoisen yritystoiminnan** ja yritysten alihankkijoiden heikentyminen kovassa kilpailutuksessa ja toimintojen ulkoistuksessa, heikentää suomalaista yrittäjyyttä, mikä on tärkeää Suomen kansantalouden ja työpaikkojen takia. **Suomalaiset yritykset** ja **alihankkijat** pitävät Suomen alueellisesti elinvoimaisina. Todellisuudessa markkinoille siirtyy julkista rahaa vain 50-150 miljoonaa euroa.
8. **In house -yhtiöt ovat tehostaneet julkisia hankintoja.** In house -yhtiöiden kilpailuttaminen on räätälöityä ja taloudellisesti hyödyllistä ollut julkisille omistajilleen ja kuntien talouksille. Lisäksi in house -yhtiöt ovat taanneet palveluiden ja kyberin huoltovarmuutta kunnissa ja siten koko Suomessa.
9. **Verotulot heikkenevät**, kun kansainväliset pääomasijoittajat maksavat heikompien työehtosopimusten mukaisia palkkoja. Saattaa myös olla, että pääomasijoittajien yhtiöt eivät maksa veroja Suomeen.

Matalista palkoista maksetaan pienempiä veroja kunnille. Matalapalkkaisilla työntekijöillä ei ole varaa kuluttaa leikatuilla palkoilla paikallisten yritysten palveluja.

10. **Aluetalous ja -palvelut heikkenevät** usein, koska pääomasijoittajien ensisijainen tehtävä on tuottaa omistajilleen voittoa. Kun palvelu ei tuota taloudellista hyötyä omistajilleen, pääomayritykset leikkaavat palveluja.
11. Eduskunnan pitäisi vielä tehdä **eduskunnan oma vaikuttavuusarviointi** hankintalakiesityksen vaikutuksista kansalaisten palvelujen saatavuuteen, Suomen turvallisuuteen ja talouteen päätöksenteon vakuudeksi.
12. **EU on uudistamassa hankintalakia.** Suomen olisi hyvä odottaa ja katsoa, miten EU yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa hankintalakia uudistaa. Hankintalailla on keskeinen vaikutus koko Euroopan huoltovarmuuteen eli riippumattomuuteen kansainvälisten pääomien ja muiden valtioiden vaikuttavuuden lisääntymisestä Euroopan itsenäisyyteen. Lisäksi on muistettava, että Orpo-Purran hankintalakiesitys on Suomen hallituksen tahdonilmaisu. Euroopan Unionin hankintadirektiivi ei laissa esitettyjä muutoksia vaadi. EU:n hankintadirektiivin mukaiset muutokset tehtiin Suomen hankintalakiin julkisen kilpailutuksen osalta, kun hankintadirektiivi integroitiin suomalaiseen lainsäädäntöön.

Yhteistyöterveisin

Håkan Ekström
puheenjohtaja JHL

Lisätietoja: yhteiskuntasuhdejohtaja Päivi Niemi-Laine; paivi.niemi-laine@jhl.fi